

رساله ای برای دریافت درجه کارشناسی

گرایش: گرافیک (تصویر سازی)

عنوان:

بررسی نقوش گلیم خصوصاً نقوش بکاررفته در گلیم ورنی و کاربرد گرافیکی آن

در این دوره

استاد راهنما:

سرکار خانم شهره شرفی قمصری

استاد مشاور:

سرکار خانم شهناز جعفرقلی زهتاب

پژوهشگر:

سارا ایروانی

زمستان ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیرنامه :

با تقدیر و تشکر و سپاس فراوان از اساتید محترم که در طی این سال ها با راهنمایی و معلومات خود من را برای رسیدن به این لحظه همراهی کردند.

با سپاس ویژه از استاد راهنمای گرامی سرکارخانم شرفی و استاد مشاور سرکارخانم زهتاب و همراهی مستمر استاد راهنمای عزیزم دردسترسی به مطالب و راهنمایی های مثبت جهت به نتیجه رسیدن هرچه بیشتر این رساله و همراهی اینجانب از ابتدا تا پایان کار که امید است این رساله خاطره ای خوش را در ذهنشان برای همیشه تداعی کند.

تقدیرنامه :

با تقدیر فراوان و تشکر از خانواده عزیزم که مرا در به پایان رساندن این رساله کمک و همیاری نمودند و زمینه را برای هرچه بیشتر موفق شدن در این راه فراهم کردند.

با تشکر ویژه از جناب آقای مقیمی سرپرست کتاب خانه سازمان میراث فرهنگی که کمک های شایان ذکری را برای در اختیار نهادن مطالب و عکس های مورد نیاز را برایم فراهم کردند.

فهرست مطالب

	عنوان	صفحه
۷		مقدمه
	فصل اول : کلیات	
۷	- بیان مسئله	
۸	- پیشینه تحقیق	
۸	- اهداف تحقیق	
۸	- روش تحقیق	
۸	- فرضیه ها و سئوالات پژوهشی	
۹	- جامعه و نمونه پژوهشی	
۱۰ و ۹	چکیده :	
	فصل دوم : هنر گلیم بافی	
۱۰	- گلیم	
۱۰	- تاریخچه گلیم	
۱۱	- انواع گلیم ایرانی	
۱۵	- مواد اولیه مصرفی ، ابزار کار و نحوه بافت گلیم	
۱۷	- ابزار و وسایل کار	
۲۲	- اطلاعاتی در مورد تعیین نمره نخ	
۲۶	- اطلاعاتی در مورد پشم و مواظبت از آن	
۲۷	- جدول رنگ بندی بر اساس رنگ طبیعی	
۲۷	- رنگرزی	
۲۸	- چله کشی	
۲۹	- نحوه بافت به طور کلی	
۳۱	- فنون بافندگی	
۳۲	- ویژگی های فنی گلیم	
۳۴	- نحوه شناخت و مرغوبیت گلیم	
۳۸	فصل سوم : گلیم درنی و انواع آن	
۴۳	- گلیم ورنی	
۵۶	- تاریخچه ورنی	
۶۰	- مشخصات ورنی	
۶۲	- انواع ورنی از نظر شیوه بافت	

۶۹	- شیوه عرضه ورنی
	فصل چهارم : بررسی تصویری طرح و نقش در گلیم ورنی
۷۴	- مروری بر نقوش ورنی
۷۵	- مناطق مختلف و طرح های مشخصه آن
۷۸	- موتیف و سمبولیسم
۸۰	- اشکال غیر متداول
۸۲	- گروه اول :ستاره
۸۸	- گروه دوم : اژدها
۹۰	- گروه سوم : گل و غنچه
۹۱	- گروه چهارم : طرح حیوانی
۹۶	- نتیجه گیری
۹۷	- منابع و مأخذ

نگارگری و نقش پردازی برای شناخت روند تکاملی یک تمدن از اهمیت فراوان برخوردار بوده و پژوهشگران با مطالعه تحولات نقاشی ها و قلمرو و مضامین آنها به خصوصیات روحی، روانی، مادی و معنوی یک ملت پی می برند. با توجه به این موضوع مطالعه بر روی نقوش یک دوره از تاریخ هنر ایران از اهمیت برخوردار است و هرگونه پژوهشی در این زمینه می تواند به خجم اطلاعات ما درباره هنر ارزشمند نیاکان ما کمک نماید. متأسفانه در ایران و به دلایل مختلف همواره ما از نظر داشتن منابع تصویری و نقاشی در مضیقه بوده و از این لحاظ با کمبود مواد و مصالح روبرو هستیم. جنگ ها، ویرانی ها و زلزله ها از جمله پدیده هایی بوده اند که همواره میراث هنری ما را در دوره های مختلف نابود می کردند، به گونه ای که امروزه اکثر منابع مطالعاتی ما در مورد نقاشی و تصویرگری دوره اسلامی منحصر به کتب خطی است و هرچه به گذشته تر بازگردیم بیشتر با کمبود روبرو می شویم.

بنابر این من برای رساله خود این موضوع را انتخاب کردم تا بیشتر با طرح ها و نقش های گلیم های ایرانی آشنایی پیدا کنیم به همین خاطر در این پژوهش سعی شده است تعداد قابل توجهی از نقوش و طرح های گلیم ها استفاده شود. با نگاهی به این بخش، خواننده در خواهد یافت که اولاً هنر ایران به زندگی و معیشت مردم وابسته بوده است و هنرمند نه تنها محیط زیست خود را تصویر می کرده است، بلکه برای نقش ها و مضامین تصویری از ادبیات، نقوش باستانی، آئین و مذهب سود می برده است. علاوه بر این به ذوق و سلیقه مردم نیز توجه داشته و اغلب از محیط زیست، ادبیات و نمادها به عنوان یک عنصر تزئینی بهره جسته است و پژوهشگر می تواند با مراجعه به این مدارک اصیل به درک مناسبی از ذوق و سلیقه مردم ایران، علیرغم مشکلاتی که داشته اند برسد.